

Křesťanská média v dnešním mediálním prostoru

Zdroj:	Český rozhlas 6
Datum vydání:	12.3.2010
Moderátor:	Jakub Šiška
Relace:	Média v postmoderním světě
Čas vysílání:	20:10:00
Rozsah:	00:49:01
Hosté:	Martin Holík, Michael Otřísal, Petr Kolář,
Pořadí:	1
Oblast:	Rozhlas

Elektronická média, tedy rádia a televize fungují v České republice i dalších zemích dvěma způsoby. Buď jako komerční stanice, které získávají peníze na svůj provoz z reklamy. Nebo jako veřejnoprávní subjekty, jejímž hlavním zdrojem příjmu jsou takzvané koncesionářské poplatky. Vedle toho ovšem existují i stanice, které žijí z dobrovolných příspěvků svých posluchačů, respektive diváků. Jsou to stanice křesťanské, a ač to může být v ateistickém Česku podivuhodné, dokážou se uživit. Jaký mají smysl, co vysílají za program, kdo je poslouchá, a nekonkurují veřejnoprávními médii, kterým vytváření programu s náboženskou tematikou ukládá přímo zákon? To je téma dnešního vydání pořadu Média v postmoderním světě, při jehož poslechu vás vítá Jakub Šiška. Našimi hosty jsou ředitel rádia Proglas a jednatel společnosti Telepace, Martin Holík, dobrý den.

Host (Martin Holík, ředitel rádia Proglas a jednatel společnosti Telepace):
Dobrý den.

Moderátor (Jakub Šiška):
A Michael Otřísal, z náboženské redakce České televize. Dobrý den.

Host (Michael Otřísal, redaktor náboženské redakce České televize):
Dobrý den.

Moderátor (Jakub Šiška):
Z jakého podnětu vlastně vzniklo rádio Proglas a poté vlastně televize Noe, pane Holíku?

Host (Martin Holík, ředitel rádia Proglas a jednatel společnosti Telepace):
Vzniklo asi z téhož důvodu, z jakého rukama křesťanů vznikají nemocnice, školy, charita, hospice, vydavatelství. Tedy v logické řadě i médium jako je rozhlas nebo televize.

Moderátor (Jakub Šiška):
Ovšem to je přece jen trošku specifická věc, zřídít televizi nebo rádio.

Host (Martin Holík, ředitel rádia Proglas a jednatel společnosti Telepace):
Není tak docela specifická, když se podíváme, že by bývala vznikla už dávno, kdyby k tomu byly možné podmínky, legislativní, řekněme, politické, potom také třeba finanční. Takže skutečně to bylo jakési logické vyústění vývoje, který sledujeme ve všech médiích.

Moderátor (Jakub Šiška):
Znamená to, že jste v tom mediálním trhu našli mezeru, našli jste témata, pořady, které nikdo nevyrobí, nevytváří, nenabízí?

Host (Martin Holík, ředitel rádia Proglas a jednatel společnosti Telepace):

Pokud pojem trh vezmeme jaksi z nadhledu, tak ano. Máte pravdu, je to skulinka, je to způsob, kterým křesťané chtějí jak křesťanům, tak ostatním obyvatelům cosi sdělovat. A také spolu navzájem sdílet, žít.

Moderátor (Jakub Šiška):

Jaká je vazba těchto stanic na církve nebo na církve, přesněji řečeno?

Host (Martin Holík, ředitel rádia Proglas a jednatel společnosti Telepace):

To je velmi různé, v Evropě existuje konference evropských křesťanských rádií, kterou mimochodem zastřešuje právě jako generální sekretář pracovník Proglasu Milan Tesař, právě v tuto dobu. A ta sdružuje 650 rádií a síť momentálně ze 17 zemí. A tam najdeme úplně všechny typy vztahu k církvi i dalším subjektům, tedy od čistě komerčních záležitostí a postavených na křesťanském duchu, až po, řekněme, rádia náboženská, která skutečně patří k některé složce některé církve; třeba tam, kde to lze. U nás toto legislativa neumožňuje, tedy Proglas je společnost s ručením omezeným a využívá takového zvláštního bodu v zákoníku obchodním, že totiž nevznikla za účelem vytváření a dosahování zisku. Stejně tak je to u televize Noe.

Moderátor (Jakub Šiška):

Proč jste zvolili ten specifický model financování, na základě příjmů nebo na základě dobrovolných příspěvků? Bylo to z nouze, že vám nikdo nechtěl zadat reklamu nebo k ní máte nějaký principiální odpor?

Host (Martin Holík, ředitel rádia Proglas a jednatel společnosti Telepace):

My si v první řadě myslíme, a domnívali jsme se od začátku, že je to nejčistší způsob existence v tom smyslu: Bude-li to pro vás dobré vysílání, bude-li vám a vašim rodinám prospívat, tak se k tomu sami připojte. Pročpak bychom se měli nechat někým platit. A co se týká reklamy, jako nejobvyklejšího způsobu placení, ale prosím to jenom v tom komerčním sektoru, no tak tam opravdu vyvstává veliký morální a etický problém, kterou reklamu ano, kterou ne. A přece jenom, kupují si to potom společnosti, které ovlivňují celé vysílání, nejenom tu reklamu. Dneska vidíme, že tomu dává trh za pravdu, poněvadž to rozdělení mezi 3 až 4 mediální domy vlastně znesvobodnilo prakticky všechny komerční rozhlasové stanice v naší zemi. Takže už nejsou ony tím rozdělovatel programů a peněz za reklamu, ale vlastně ty mediální domy jsou skutečným majitelem. To by asi nebylo příznivé takto pro křesťanské rádio.

Moderátor (Jakub Šiška):

Pokud jde o ty příspěvky, tak neměli jste ze začátku strach o to, jestli se najde dost lidí, kteří budou chtít rádio, posléze televizi zaplatit? Protože to je přece jen dost nákladná záležitost.

Host (Martin Holík, ředitel rádia Proglas a jednatel společnosti Telepace):

Měli, měli jsme ten strach, máme ho dodnes, i když dnes už o něco menší, poněvadž můžeme předvídat. Ale skutečně to byla taková, řekněme, až biblická závislost, tedy na přízni lidí, jestliže tomu Bůh žehná, tak se ti lidé k tomu najdou. A na druhou stranu, pokud by nebyli, no tak se to zavře, vypne a řekne se: Pánbůh zaplat' za to, že to několik měsíců nebo let fungovalo. U Proglasu to už teď je 15. rok a u Noe 5. rok, co to funguje.

Moderátor (Jakub Šiška):

Kolik máte těch přispěvatelů a jak se vyvíjí jejich počet?

Host (Martin Holík, ředitel rádia Proglas a jednatel společnosti Telepace):

Proglas má v této chvíli asi 22 tisíc přispěvatelů, jejichž jména jsou mu známá. A další přibližně stejný počet těch, kteří to z jakéhokoliv důvodu o sobě nedávají vědět, ale podporují nás. Můžeme mluvit o 50 tisících subjektech, většinou jsou to jednotlivci nebo rodiny, kteří to vysílání podporují.

U televize Noe je to podobné s tím, že jsme tam na hraně vzestupu, to znamená, že se teprve vlastně každý rok jich nabývá. A ten počet podporovatelů je už dnes zhruba totožný.

Moderátor (Jakub Šiška):

Říká Martin Holík. Obrátím se teď na Michaela Otřísalu z náboženské redakce České televize, nevnímáte přece jen, hlavně ve vašem případě, pokud jde o tu televizi Noe, to jako konkurenci? Ona to je určitě konkurence, je to konkurence žádoucí nebo spíš zbytečná z vašeho pohledu?

Host (Michael Otřísal, redaktor náboženské redakce České televize):

Tak jistěže to svým způsobem to konkurence je. A myslím si, že tak jako v mnoha jiných oborech lidské činnosti do jisté míry je to dokonce věc dobrá, ta soutěživost. Ale řekl bych spíš, že my asi míříme každý trochu jiným směrem. Veřejnoprávní médium se obrací k nejširší veřejnosti nebo lépe řečeno, myslím si, že by mělo se obracet k nejširší veřejnosti. I když i uprostřed tohoto média v jeho programech samozřejmě je nutno sledovat i určitou diváckou obec, na kterou ten či onen program míří především. Ale v zásadě si myslím, tak jak to říká to anglické slovo broad casting, což doslovně znamená rozhazovat do široka, tak ambicí každého pořadu, i toho profilovaného pořadu ve veřejnoprávním médiu, by podle mého názoru mělo být to, že je usledovatelný co nejširším okruhem diváků. A proto si myslím, že přece jenom se asi lišíme a míříme do trochu jiné divácké obce, než je obec televize Noe, která je, můžeme říct takovým typickým komunitním médiem, které se, které míří na určitou komunitu lidí, kteří takové to médium chtějí, a proto si ho nějakým způsobem také platí.

Moderátor (Jakub Šiška):

Jaký je váš typický divák? Je to pravověrný křesťan, promiňte mi to slovo, anebo je to spíš člověk tak nějak na pomezí, který chce být kulturně vzdělán a který ví, že i tyto informace nějak patří k jeho vzdělanostnímu jaksi potenciálu?

Host (Michael Otřísal, redaktor náboženské redakce České televize):

Ono to není tak úplně jednoduché říci, takhle, kdybychom uvažovali řečí čísel a suchých statistik, tak pak samozřejmě typickým divákem naším je starší žena na venkově, ale myslím si, že přece jenom v rámci toho veřejnoprávního média existuje určitý takový přesah přes ty hranice, které jsou vymezeny také tím názvem toho pořadu. Vysíláme Křesťanský magazín, Cesty víry. To jsou už vlastně návěští, která říkají, o čem to bude. A bohužel také častokrát říkají, pro koho to bude. A z tohoto jakoby svým způsobem sevření se jenom velmi těžko dostáváme. Ale jsem rád, že mám i pozitivní ohlasy u lidí, kteří patří do toho typu, o kterém jste mluvil. O takovém tom typu lidí, kteří hledají, kteří se rádi dotazují, kteří si chtějí poslechnout něco nového, protože to je to, co bychom chtěli přinést, ne nějaký hotový názor, světonázor, ale spíše pohled, úhel pohledu.

Moderátor (Jakub Šiška):

Stejná otázka na Martina Holíka, jsou to jiné skupiny posluchačů a diváků u vás a u veřejnoprávních médií, respektive jejich náboženských pořadů, anebo si ty diváky a posluchače navzájem přetahujete?

Host (Martin Holík, ředitel rádia Proglas a jednatel společnosti Telepace):

Já si troufám odhadovat, že nejsou s výhradou toho, že vysílání připravované náboženskou redakcí České televize přece jenom je zarámováno do vysílání 24hodinového, jakýmsi způsobem sledovaného, takže možná ten sympatizant nebo ten bezradný koukne na začátek nebo na konec toho pořadu a řekne si, to nebylo špatné. Kdežto proto, aby si zapnul Noe, nota bene, aby si zřídil její příjem satelitní, už pro to musí něco vykonat. Takže je to pravděpodobně ten - to není hezké slovo, ale - uvědomělejší, přesvědčenější, který ví, co hledá, a že to tam nejde. Ale jinak se domnívám, že cílíme vesměs na stejnou skupinu lidí. Ještě bych dodal možná, k té konkurenci: víte, každý člověk má jenom dvě oči a dvě uši, takže buď něco poslouchá nebo něco jiného, nebo na něco kouká, nebo na něco jiného, v tomto smyslu konkurence ano. Ale daleko výstižnější se mi v této situaci jeví pojem komplementarita, doplňkovost. My obojí víme, že cílíme na kohosi a můžeme se v tom doplňovat a lidé to mohou vnímat jako velice pozitivní. Jednak občanská společnost, že si dokáže

něco sama. A také že se dokáže skládat, tedy svými koncesionářskými poplatky, na vysílání, které nám tady připravuje Česká televize, potažmo Český rozhlas. Ale není to věc komunitního média u Noe a u Proglasu, to je trošku něco jiného než médium nekomerční, protože v mnoha zemích Evropy je trojí systém, tedy veřejnoprávní subjekt, komerční subjekty a nekomerční, nezávislé subjekty. A do toho patří média nekomerční jako Proglas, do toho patří komunitní média, skutečně malých zájmových skupin se týkající. Pak třeba internetová rádia a televize, která už mají samozřejmě přesah do všech těch 3 typů. Ale je potřeba vědět, že každý z těch způsobů má své určení a své místo a že jsou to v podstatě dnes jen technologie, která nám umožňují ty nové věci dělat. A domnívám se, že dnes už je překonaná taková teorie, že veřejnoprávní vysílání musí být pro všechny, zatímco malé nekomerční soukromé vysíláníčko musí být jen pro někoho. Dneska skutečně je na řadě mnoho programů bez technických omezení, která budou cílit velmi přesně k malé skupině lidí, bude spočitatelná ta skupina, třeba, já nevím, ti pěstitelé, zahrádkáři nebo třeba rádio pro hospic, umím si představit, jo. A nebude to ani neveřejnoprávní, ani nekomerční. Bude jedno, jakým způsobem to vzniká, hlavní bude, zda to vzniká.

Moderátor (Jakub Šiška):

Povzete, jaký typ pořadů vaši posluchači, respektive diváci nejmíc chtějí?

Host (Martin Holík, ředitel rádia Proglas a jednatel společnosti Telepace):

Když se ptáme těch, kteří jsou v uvozovkách „naši“, tak samozřejmě že chtějí, aby, když jsou nemocní, slyšeli modlitbu, slyšeli přenos mše svaté, ale stejně intenzivně se těší na čtení na pokračování, což je fenomén, který jde celým světem. Lenost číst dneska ještě neznamena, ztratit touhu po knize. Jsou to dále pořady komponované, hodně často z folklorní hudby, ale také hitparáda, která je stavěna malinko jinak než hitparády jiných rádií, to se týká třeba Proglasu. Co se týká televize, tak mnoho diskusních pořadů, které jsou vlastně na stejná, podobná témata jako v jiných televizích, ale přece jenom se obrací z jiných východisek a míří kamsi k člověku, neříkám kultivovanějšímu, ale k tomu, který se více ptá. Tak třeba to je specifikum televize Noe.

Moderátor (Jakub Šiška):

Zavolali jsme teď novináře a dlouholetého člena redakce náboženského vysílání Českého rozhlasu, Petra Koláře. Dobrý den, Petře.

Host (Petr Kolář, novinář):

Dobrý den.

Moderátor (Jakub Šiška):

Ty jsi poznal řadu stanic tohoto typu, řadu těchto, řekněme, křesťanských stanic v jiných zemích. Jsou v něčem jiné, než jsou ty české Proglas a Noe?

Host (Petr Kolář, novinář):

Tak především je třeba říci, že v zemích nám nejbližších na západ od naší republiky, tedy v Rakousku a v Německu, stanice tohoto typu ve skutečnosti neexistují, jo. Oni tam mají takový velký rámec a to je dohoda státu s církví, anebo s církvemi, to je takový ten základní zákon, o který se u nás pořád ještě jenom bojuje. A ten umožňuje těmto církvím, aby vstoupily do veřejnoprávního prostoru mediálního. A ony to využívají velice dobře, například můj velmi dobrý přítel, nyní také na penzi jako já, Peter Pavlovský ve Vídni, který byl šéfredaktorem náboženské redakce v rozhlasu a potom v televizi, tak ten pracoval jako křesťan v křesťanské redakci, ale v rakouském rozhlasu nebo televizi. A měl tam velmi ceněné a vážené postavení. Takže oni nemají, necítí tu potřebu, jsou tam malilinkatá taková, jsou tam malilinkaté stanice, o kterých před chvílí mluvil Holík, pater Holík, která skutečně existují pro malý okruh nějaký oblastní a je třeba křesťanská ta stanice, ale skutečně vysílání náboženské, tak jak mu rozumíme běžně u nás, je především veřejnoprávní. Jak v Německu, tak v Rakousku. Francie je trošku odlišná, tam jsem byl nejdéle.

Moderátor (Jakub Šiška):

Já tě zastavím, to je přece u nás také, tak v čem je rozdíl?

Host (Petr Kolář, novinář):

No tam je rozdíl v tom, že oni nesázejí vůbec na tu soukromou náboženskou iniciativu, že jsou začleněny do veřejnoprávního prostoru na základě zákona. Takže necítí potřebu, vyrábět si vlastní stanice. Rozdíl je ve Francii, tam je odluka církve od státu, tak tam v rozhlase zvláště je velice málo náboženských pořadů a v televizi se podařilo v 50. letech dohodnout jednu hodinu týdně, což je v televizním programu poměrně velká plocha, a to každou neděli takzvaný Žurdisněv, to znamená Den páně neděle. Je to ale tak, že když je to veřejnoprávní stanice a církev není vázaná žádným způsobem na stát nějakým zákonem, je odluka. Tak církev z poloviny ty pořady platí. A dělají se na to pravidelné sbírky, které jsou také vždy po takovém vysílání ohlašovány. A lidé na to rádi dávají, ale ve skutečně je to pořád ještě veřejnoprávní systém vysílání. Teprve v nedávné době, zřejmě pod tlakem různých okolností, byla kolem toho velká debata, zavedli i ve Francii soukromou katolickou televizi KTO, říkají tomu Kato, to je taková trošku přezdívková odlehčující troška ten název. A já ji mám na satelitu, tak se na ní občas dívám. Myslím si, že je dělaná celkem dobře, ale i na ní se projevuje ten hlavní problém těch soukromých stanic, náboženských i jiných, že totiž nemají dost peněz na výrobu programů. To je prostě obrovské břemeno, s tím se potýkají i veřejnoprávní stanice, i bohaté velké stanice jako je BBC třeba, dneska zápasí s rozpočty, aby dělalo velké pořádné programy. Takže já si myslím, že tohle to je takové jako letem světem rozdíl, který tu je mezi těmi, řekněme, 4 zeměmi, Francie, Rakousko, Německo a my. A jinak bych řekl, že celkově je vztah zvláště křesťanů, jak se mají na tuto společnost obracet, ať už v malém nebo ve velkém, oblastních nebo celostátních, že to je také otázka vztahu církve a státu a společnosti a církve a těch křesťanů. A já jako křesťan nebyl bych jezuita, kdybych nestál o to, mluvit se všemi, především s těmi, kteří v církvi nejsou. Já jsem celý život, ať už v médiích nebo v práci s uprchlíky žil na okraji církevního prostoru, někdy i mimo něj. Nikdy jsem nebyl placen žádným církevním zaměstnavatelem, vždycky jenom civilními. Stojím o to, oslovovat lidi, kteří o církvi ještě nic nevědí. To je taková zásada jezuitská stará 500 let, já se toho držím a musím říct, že jsem právě v Českém rozhlase, když jsem přišel zpátky z exilu, od roku 1990 jsem byl v Českém rozhlase, až do roku 2003, tam jsem právě zažil velmi pěkné okamžiky, jak v redakci, tak ve vztahu, celkem veliké, celkové veliké mašině, které se říká Český rozhlas. Myslím si, že i posluchači z toho měli prospěch, byly tam velmi zajímavé momenty, je to velmi náročné, protože náboženské vysílání, když je začleněno do proudu pořadu obyčejného, řekněme veřejnoprávního, tak musí splňovat dva požadavky, které není snadné, když je člověk křesťan, aby se splnily. Musí to být naprosto profesionální a nesmí to být propagandistické, ta věc naše, to evangelium, já mluvím raději o evangeliu než o křesťanství, protože křesťanství je širší, pro mě je hlavní evangelium, to tam musí být jenom nabídnuto tak, aby ten člověk skoro ani nevěděl, že se o něm mluví. Eventuelně ideální je, když si položí otázku po skončení vysílání, která tímto směrem směřuje.

Moderátor (Jakub Šiška):

Petře, já se ještě vrátím k těm stanicím, o kterých tady mluvíme.

Host (Petr Kolář, novinář):

Ano.

Moderátor (Jakub Šiška):

Já trošku cítím z tvých slov jakýsi despekt, jakýsi pocit, že vlastně jsou zbytečné, že vlastně tu úlohu jaksi přítomnosti náboženských témat plní veřejnoprávní média.

Host (Petr Kolář, novinář):

No, ony ty stanice si totiž nevytkly za úkol to, co má vytknuté za svůj úkol jezuitský řád, totiž aby šel i mezi Turky, jo. To byla taková jeho okřídlená záležitost, kde mohl, tak to opakoval, že když na to přijde, on půjde i mezi Turky, tenkrát v 16. století. Tyhle ty stanice, například ty naše obě, jak Noe, tak Proglas plní tu svoji úlohu, o které je zvláště Holík velice dobře mluvil, že prostě se obracejí na lidi velmi konkrétním způsobem na místě, kde jsou. Že to zasahuje lidi velmi osobně. To

ve veřejnoprávním médiu je vzácnost. Nechci říct, že neexistuje, ale je to vzácnost. Ale hlavně to, že jsou to dvě různé věci v tom smyslu, že ta moje představa je vlastně představa evangelizace, to znamená hlásání Krista, což asi leckterý posluchač veřejnoprávního rozhlasu, když to teď tak zaslechne, tak si řekne, on je blázen, jaképak hlásání evangelia v postmoderní době. No to by bylo na dlouhou debatu, já bych se do ní docela zapojil a myslím si, že jsem strávil hodně času přemýšlením nad tím, co jsem teď právě řekl. A tahle ta sorta, to je ta práce na okraji společnosti a církve a dokonce někdy až mimo církev. Zatímco stanice, nejenom ty české, třeba máme z Maďarska nebo z Polska, Rádio Maria, ty vysílají skutečně pro ty lidi, kteří to očekávají, kteří to jinde nenajdou, pravidelnou bohoslužbu, povzbuzení, když jsou nemocní. Moje máma třeba teď už je mimo realitu, ale ta poslouchala Rádio Proglas velmi pravidelně. Pro tyto lidi veřejnoprávní médium toho nemá dost a nemá to dost cílené, nemůže to být vysíláno opravdu jakoby jenom pro křesťany nebo by to muselo být přesně ohraničeno a byla by to oáza nějaká taková nebo prostě výjimka v tom celkovém programu, to se nedělá. Čili tyhle ty stanice plní svoje poslání ne tím, že by hledali lidi, kteří ještě nejsou v církvi a chtěli je do té církve dostat. Ale plní úlohu služby těm, kteří v církvi jsou a jsou to lidé hodní, kteří církvi věnovali často velký kus svého života a zaslouží si, aby se jim věnovala tato pozornost.

Moderátor (Jakub Šiška):

Říká Petr Kolář, já děkuji, Petře, za to jsi vstoupil do našeho pořadu Média v postmoderním světě. Pánové, když se řekne křesťanská žurnalistika, co si pod tím představíte? Je to žurnalistika, která se zkrátka věnuje křesťanským tématům nebo to má širší význam pro vás, Michael Otřísal?

Host (Michael Otřísal, redaktor náboženské redakce České televize):

Tak to je otázka, která je opravdu pro mě velmi palčivá, protože já si vůbec myslím, že je potřeba na ní odpovět dost záhy, než vůbec do toho riskantního úkolu, co si o tom evangeliu, jak to říkal Petr Kolář, v médiích vůbec říci. Já bych jenom předradil té odpovědi svůj takový pohled. Já sdílím s Petrem teda tu takovou touhu, být jak říká, biskup Malý, kulturnětvorným prvkem v té české společnosti. A pro mě to znamená, být tam, kde ta česká společnost jaksi je v tom nejširším slova smyslu. A proto jsem tedy veřejnoprávní srdcař a proto dělám právě v takovém médiu, jakém dělám. A myslím si, že je to velice důležité si uvědomit, že je potřeba, jak Petr Kolář říká, být tam velmi citlivě. Ale teď zpátky k té otázce. Já se obávám, že církev, když se probudila tedy po tom období totality, tak si najednou uvědomila i spolu s politiky tu velkou moc médií. A najednou si uvědomila, že potřebuje lidi, kteří by v nich uměli pracovat. Ale pořád mám takový trochu problém s tím, že si myslím, že tu roli křesťanského žurnalisty chápe spíše jako technickou roli misionáře, který umí tahat za knoflíky, umí si sednout k mikrofonu, umí se hezky usmát do kamery. Ale v podstatě je to misionář. A já jsem hluboce přesvědčen o tom, že křesťanský žurnalista by měl být především dobrý žurnalista. A dobrý žurnalista je ten, ne především ten, který má názor, to už dneska má leckdo názor. Ale který se nebojí rozkrývat tu pravdu a smysluplným a živým způsobem k tomu rozkrývání té pravdy pozvat toho svého čtenáře, posluchače nebo diváka.

Moderátor (Jakub Šiška):

Čili profesionál prostě.

Host (Michael Otřísal, redaktor náboženské redakce České televize):

Ano, já si myslím, že jaksi křesťanský žurnalista je především žurnalista, který samozřejmě má určitý úhel pohledu, který nemusí tajit, ale rozhodně není propagandista, rozhodně je to spolu s každým jiným žurnalistou především rozkrývač pravdy.

Moderátor (Jakub Šiška):

Martine Holíku, cítíte se jako misionář, když tady padlo to slovo?

Host (Martin Holík, ředitel rádia Proglas a jednatel společnosti Telepace):

Nikoli. Já se s přibývajícimi roky domnívám, že sousloví křesťanská žurnalistika nebo křesťanské rádio, křesťanská televize je spíše matoucí pojem. Já se tomu vyhýbám a používám vždycky spojení opačné: Žurnalistika křesťanů, žurnalista křesťan, rádio křesťanů, kteří dělají pro křesťany i pro

druhé své vysílání. Samozřejmě, že je to vždycky člověk, který dělá svoji profesi. A to, jak jí dělá, už řekl bych i lidsky, opravdově, pečlivě, tak zároveň tam přenáší své názory, to, co hýbe jeho životem. A to potom utváří to médium jako takové. Čili potom může říct, že je to rádio křesťanů nebo televize křesťanů.

Moderátor (Jakub Šiška):

Může být ta církevní, může být ta křesťanská žurnalistika, když ještě zůstaneme u toho pojmu, nezávislá na církevních autoritách?

Host (Martin Holík, ředitel rádia Proglas a jednatel společnosti Telepace):

Ale jistě, ano. Proglas i Noe jsou instituce, jak jsem uvedl, které nemají vztah k církvi legislativní, právní, mají...

Moderátor (Jakub Šiška):

Legislativní ne, ale ideový určitě.

Host (Martin Holík, ředitel rádia Proglas a jednatel společnosti Telepace):

Ale ano, ideový určitě. Ano, je tady podpora, ale to bych chtěl říct, že je na tom hodně zajímavé, to může být pro posluchače dobré, že to je skutečně osobní aktivita jednotlivých občanů, které spojuje křesťanství. Není to tedy něco nařízeného shora a udržované nějakým způsobem, jak nám to legislativa umožňuje. Ale je to naopak dílo vzešlé zespodu, z touhy mnoha tisíců a desítek tisíců lidí, kteří si potom udržují to, co si začali podporovat. A dokonce to tím podporováním stimulují, ovlivňují, staví.

Moderátor (Jakub Šiška):

A cítíte takové náznaky nebo takovou snahu ze strany církevních autorit, říkat vám, co byste měli vysílat a že tohle byste třeba neměli říkat a támhle byste se měli zaměřit a podobně?

Host (Martin Holík, ředitel rádia Proglas a jednatel společnosti Telepace):

Ne, naprosto ne. My si vážíme vztahu, pokud myslíte tedy teď pod pojmem církve jakousi hierarchickou strukturu, tak oslovujeme třeba otce biskupy v nějakém pravidelném či nepravidelném způsobem a oni vědí, že se na ně za nějakou dobu dostane s nějakou naší prosbou. A potom tedy natočí či řeknou to, co bychom rádi posluchačům připravili. Čili je to takový krásný způsob soužití.

Moderátor (Jakub Šiška):

Když, já ještě zkusím takový provokativní příklad možná, když by většina posluchačů a diváků, kteří si vás platí, kdyby třeba měli nějaký zásadně odlišný názor na určitou věc, protože i mezi křesťany je řada témat kontroverzních, například před několika lety v Německu, Rakousku vzniklo takové velké hnutí, my jsme církev, které požadovali určité věci, reformy na té církevní hierarchii, týkalo se to různých otázek sexuality, celibátu, postavení žen a podobně. Kdyby, hypotetická otázka to je, ale kdyby tito lidé převládli mezi vašimi posluchači, změnilo by to něco?

Host (Martin Holík, ředitel rádia Proglas a jednatel společnosti Telepace):

Na to mohu odpovědět dvojnásobem. První je ten, který jsem zmínil, že lidé, tím přispíváním samozřejmě, že píšou dopisy a vyjadřují, co by rádi slyšeli a v jakém množství - to třeba v minulosti bylo: chceme každý den mši svatou a druzí nechceme každý den mši svatou -. No tak se nám to usadilo asi na 4,5 přenosech týdně, a je to jakýsi modus vivendi s těmi 20 tisíci přáními či kolik. A na druhé straně to vysílání je připravováno tak zeširoka, s tolika lidmi, z tolika míst, takového věku, takového vzdělání, takové církve, že vlastně ta mozaika se stále vyskládává, takže se za 15 let života Proglasu nestalo, že by došlo k nějakému naprosto zásadnímu konfliktu. On se ani nedá očekávat, protože lidský život, tak jak ho předkládáme, kdy reagujeme na to, kdy děti přijdou ze školy a kdy maminky jsou s dětmi malými, a kdy tatínkové se vrací domů, no tak je to tak vyskládáno harmonicky, aby pro každého tam bylo něco.

Moderátor (Jakub Šiška):

Takže všechno. Harmonické, to rádi slyšíme. Michael Otřísal také nevnímá určitý tlak nebo řekněme náměty ze strany církevní křesťanské hierarchie na to, co by se mělo jak vysílat?

Host (Michael Otřísal, redaktor náboženské redakce České televize):

No tak já už jsem takový starý pes toho náboženského vysílání, takže já pamatuji jeho úplné začátky, přinejmenším v České televizi. A samozřejmě že ta doba byla velmi dobrodružná, protože my jsme přicházeli do toho média jako úplní zelenáči, kteří nevěděli vlastně o médiích vůbec nic. Byli jsme jenom vyzbrojeni dobrou vůlí a možná, v tom případě té naší pražské redakce, jakýmsi přátelstvím osobním mezi námi, kteří jsme to začali dělat. A snad jakýmsi trošku nadhledem, se kterým jsme do toho média možná intuitivně, do média, které je jaksi směsí zábavy a informace, vstoupili s takovým jakoby trochu lehčím tónem. To byla jediná naše výbava, kterou jsme tenkrát měli. A samozřejmě v tom období nebylo úplně jasné, co to je ta náboženská redakce v Československé tehdy a posléze České televizi. Samozřejmě že to médium to chápalo trošku jako Trojského koně, který byl nasazen do toho vysílání. Církev to možná v některých svých údech chápala jako, že jsme taková pátá kolona církví. A my jsme opravdu byli v dost těžké pozici, protože ta očekávání církve a ten strach toho média na jedné straně, vedlo někdy k velmi napjatým situacím. Ale myslím si, že to se muselo ustát a řekl bych, že dnešní situace je situace relativně vyvážená. Že samozřejmě pořád ještě existuje ten pohled, jako že ty náboženské pořady, to náboženské vysílání, které je ze zákona, což jest dobře i bohužel, protože to je sice hradba, za kterou smíme jaksi přežít, ale zároveň tam taky můžeme zetlít za těma hradbama. Takže to náboženské vysílání, které tak či onak existuje, že je vlastně to naše vysílání. Že to si vysíláme my sami sobě. A proto máme jaksi nárok na to, aby vypadalo tak, jak my si myslíme, že má vypadat. Čili tato jistá divácká a možná i v některých případech i jaksi tendence hierarchie, ale musím znovu říct, velmi, velmi jemná a kultivovaná dnes, pořád ještě existuje. Ale já si myslím, že se časem bude muset dospět k tomu, že i ty náboženské pořady v rámci toho vysílání veřejnoprávního budou muset přijmout hru a budou muset konkurovat především kvalitou a svou zajímavostí. Už to nebude možno realizovat za hradbami jakéhosi právně vymezeného prostoru, kde se má vysílání náboženské odehrávat.

Moderátor (Jakub Šiška):

Proč mluvíte v budoucím čase? To ještě není tak?

Host (Michael Otřísal, redaktor náboženské redakce České televize):

No tak ano, samozřejmě, my doufáme, že už jsme na to vnitřně připraveni a zralí už dnes, ale po pravdě řečeno, náboženské vysílání zvláště v televizi, nemohu posoudit jak v rozhlase, je chápáno jako jakási taková zvláštní zahrádka, ve které takové to tady máš ten svůj vysílací čas, tam si vyskoč, tam si relativně dělej, vlastně co chceš. Ale moc nám nemluv do toho ostatního. Tak přenášení nových námětů, témat, pronikání do jiných pořadů, není vnímáno zrovna s nějak otevřenou náručí. Takže jaksi pořád tento takový uzavřený prostor existuje. Ale musím, když budu mluvit za sebe, tak já se snažím ho stále překračovat, jak jen to jde.

Moderátor (Jakub Šiška):

Jak se daří získávat pro náboženské vysílání kvalitní, profesionální redaktory, v České televizi je to, předpokládám, jednoznačné. Tam musí být člověk napřed profesionál a poté může zastávat nějaký názor, byť třeba křesťanský. Jak je to v křesťanských médiích? Pane Holíku, protože vy jste mluvil o tom, že vy jste vznikli z takového nadšení, ale nadšenec ještě nemusí se rovnat profesionál.

Host (Martin Holík, ředitel rádia Proglas a jednatel společnosti Telepace):

Jistě, po sametové revoluci nebylo snadné najít člověka, který je zakotvený v Bohu a který umí dobře svoji profesi. Dneska už je tomu zdaleka jinak. Já si jenom dovolím trošku ťafnout: Proglas ani Noe není náboženské vysílání, možná, kdybych vás nechal hádat, kolik je tady pořadů, které by nějaký nevěřící člověk označil za náboženské vysílání, kolik by to asi bylo procent? Proglas vysílá 24 hodin denně.

Moderátor (Jakub Šiška):

Ted' naznačujete, že to není tolik, tak řeknu 50 procent?

Host (Martin Holík, ředitel rádia Proglas a jednatel společnosti Telepace):

No, 8 a půl, jo, to jsou vlastně modlitby, přenosy bohoslužeb, všechno to, co můžeme označit opravdu jako modlitební bohoslužebné pořady. A všechno ostatní jsou - když máte pohádku pro děti nebo počasí nebo rozbor politologický - to všechno jsou jaksi pořady, které nemají vztah ke křesťanství než ten, že se hledá pravda, jo. On to Petr Kolář vlastně vyjádřil, že to soukromé hledá tu užší skupinu, to veřejnoprávní musí být pro všechny. Já bych chtěl říci, že ty rozdílly se vlastně smazávají a dále budou smazávat, to je všeobecný trend. Redakce náboženského života, které si vážíme, dělají dobrou práci stejně tak v Českém rozhlase, tak je to vlastně o stálém hledání kompromisů. A přinášet potom dobrou poctivou práci. A u těch soukromých médií je to bez těch kompromisů s tím, že je tam to zaměření užší. Ale v podstatě je to velmi podobná, téměř stejná práce.

Moderátor (Jakub Šiška):

Pokud jde o ty profesionály, je těžké podle vás získat kvalitní křesťanské redaktory, profesionály?

Host (Martin Holík, ředitel rádia Proglas a jednatel společnosti Telepace):

Dnes už ne. Dnes už školy produkují dostatek úplně všech profesí, takže po jistém hledání se dá najít opravdu člověk na každou práci v takovém médiu.

Host (Michael Otřísal, redaktor náboženské redakce České televize):

Já si vzpomínám, že v televizi, samozřejmě i od těch začátků se řešilo, kdo má být členem náboženské redakce a jak má vypadat takový správný tvůrce. Já, letité zkušenosti s médiem a s tvůrci mě vedou k tomu říct, že ten jakýsi logický požadavek kdysi na začátku před těmi 20 lety, že přece náboženské vysílání by měli dělat jaksi jenom křesťané, jenom ti co jsou zakotveni v nějaké víře, to já moc nesdílím. Ano, křesťané by měli být u té základní linie dramaturgické, toho aby se prostě neulítlo někam do nějakých bláznivých výšin nebo bláznivých hlubin. Ale moje zkušenost říká, že zvláště v tom médiu, které je nejsilnější při vyprávění příběhů a jakoby citovém vtahování toho diváka do děje, tak v tomto médiu daleko působivější jsou filmy, jsou pořady, které jsou vytvářeny poctivými hledači, kteří prostě se opravdu poctivě a jako úplně zespoda ptají, který nevyrábí pořady ala tes, které už dopředu vědí, co chtějí říct, jakou mají zvěst, jakou mají message. Ale jsou to pořady, kde opravdu je cítit, že ten kdo je tvoří, opravdu hledá. A v tom hledání vtahuje toho diváka do toho dobrodružství hledání. A po pravdě řečeno, já teda také chápu jednak křesťanskou víru i svou víru, že to je vlastně dobrodružné hledání. Že nejpodstatnější nejsou ty odpovědi, ale to, jak jsem stržen. To za čím jdu. A to si myslím, že je věc, která v televizi funguje, zatímco všechno, co zavání tím, že chci někoho o něčem přesvědčit, to podle mého názoru v tomto médiu velmi málo funguje.

Moderátor (Jakub Šiška):

Pane Holíku, když jste mluvil o tom, že u vás, jestli jsem si dobře poznamenal, pouze 8,5 procenta se dá označit, tak že jsou to pořady křesťanské. To znamená, že teoreticky by vlastně i tolik procent vašich redaktorů mělo být nebo muselo být křesťany.

Host (Martin Holík, ředitel rádia Proglas a jednatel společnosti Telepace):

Tak abychom si rozuměli, to vysílání je křesťanů ze 100 procent, i když máme hledající mezi našimi pracovníky, máme lidi z různých církví. Ale měl jsem na mysli náboženské, to byl ten pojem, o kterém jsem mluvil o těch procentech. Víte, chtěl bych říci, navázat na Michaela, on to řekl moc hezky o tom hledání pravdy, a předtím mluvil o tom, že důležitá je ta kvalita. Víte, ono je to tak trošku modla. Stejně jako modla stále ještě je a zůstává kvantita, poslechovost, diváckost. Když bychom se podívali na dobu před 10 lety a dnes, tak bychom zaplakali nad počtem posluchačů a diváků. Je to jednoduché, podělím-li počet obyvatel rozumějících česky počtem médií, tak mi to vyjde prostě tak, jak to vyjde. Ale dneska jsou v popředí i jiné pojmy, třeba pohotovost, s jakou něco

přinesu, bez ohledu na to, jestli to bylo kostrbaté a někde vypadával zvuk, dále aktuálnost nebo řekněme výběr. Mám-li pořad Knihovnička, no tak nejde dnes o to, jestli to přinesu profesně hezky. Samozřejmě, že to má svá pravidla a bude to bezchybně a čistě a bez šumu nahráno, ale co je podstatnější, je ten výběr knihy, kterou si takto připravím. Čili v tomto smyslu je to celé vysílání vysíláním křesťanů a já si po pravdě neumím úplně moc představit, že by někdo, kdo by měl třeba záporný postoj ke křesťanství, dokázal v takovém médiu přinášet dobrou práci, dobré dílo, které by vedlo k rozlišování dobra a zla. Protože to jsou postoje, které se dotýkají celého člověka, nejenom nějaké jeho vzdělanostní nebo jiné úrovně.

Moderátor (Jakub Šiška):

Tak já zkusím ještě otestovat vaší náboženskou otevřenost, dovedete si představit, že by ve vašem programu se objevily pořady nebo objevil pořad s duchovní tematikou ne křesťanskou? Že by se třeba vysílali meditace manter? Co by na to řekli vaši posluchači, myslíte, že by to unesli?

Host (Martin Holík, ředitel rádia Proglas a jednatel společnosti Telepace):

Mimokřesťanská náboženství mají u nás prostor takový, který informujeme o tom, jak takové náboženství vypadá, jak v něm žijí lidé takto praktikující. Čili jsou to většinou vzdělávací pořady, jako takové. Určitě na vlny Proglasu i Noe patří.

Moderátor (Jakub Šiška):

O tom se dá ale informovat různě. O tom se dá informovat z křesťanské pozice, že budete třeba vyvracet reinkarnaci, anebo se o tom dá mluvit tak, že si pozvete někoho, kdo toto téma vysvětlí jakoby ze svého vnitřního pohledu.

Host (Martin Holík, ředitel rádia Proglas a jednatel společnosti Telepace):

Snažíme se, i když pozveme takového člověka, aby to bylo skutečně dialogické, abychom si vyjasňovali postoje. Snažíme se, aby žádný pořad nebyl bez komentáře, který by byl křesťanský, ano, tak to je. Ale tím trochu narážím i na to, jak jste mluvili - a já si myslím, že je dobré být spravedlivý v té věci - kdyby zasahoval někdo z církve do toho vysílání, teď rozumím, protože to pořád ještě chápeme jako tu hierarchickou církev, nikoli jednotlivého křesťana, no tak pro pána krále, copak jsou to špatní lidé, ti biskupové nebo ti kněží nebo ti teologové na fakultách? Já bych si někdy přál, aby jejich touha po tom, říkat to, čeho jsou plní, byla větší, aby se třeba prosazovali. My se nemusíme bát. Ta slova jsou dneska zastaralá, jako propaganda a takové věci, čeho se tady kdo bojí? Na čí stranu kdo chce koho kupovat? Jsme svobodní lidé ve svobodné zemi.

Moderátor (Jakub Šiška):

Pokud jde o veřejnoprávní vysílání a náboženskou tematiku, většina lidí u nás nejsou skalní přesvědčení křesťané, ale jsou to lidé, jak už jste naznačil, pane Otřísale, hledající, takoví otevření, kteří se rozhlíží po světě a čerpají z různých duchovních tradic. Pamatujete i na tuto skutečnost při vytváření programu? Dá se to zohlednit?

Host (Michael Otřísal, redaktor náboženské redakce České televize):

No je to velmi těžké, bylo by to samozřejmě mnohem jednodušší, kdyby ten prostor pro náboženské pořady byl mnohem širší. My se samozřejmě tu škatulku, o které jsem mluvil, snažíme neustále překračovat. Jsou to třeba takové cykly, které jsem před nedávnem dramaturgoval, který jeden z nich se jmenoval znamení a rituály. Což byl právě takový pokus zaměřit se na to, jak ta náboženská společnost a člověka se projevuje mnohými způsoby. A pokus porozumět tomu, co děláme, a někdy vlastně už ani nevíme, proč to děláme, ale přesto to děláme s velkou úporností, až bych možná řekl až s takovou náboženskou devotností, některé zvyky jsou ve společnosti tak hluboce zakotveny. Takže myslím si, že tento pořad byl takovým pokusem o kultivaci těch našich náboženských, zvykových postojů ke světu. Ale po pravdě řečeno, na to, abychom mohli se otevřít do ještě větší šířky, museli bychom opravdu asi mít několik různých pořadů v několika vysílacích časech, což je asi v současnosti náš největší problém.

Moderátor (Jakub Šiška):

Poslední otázka, pánové, dovedete si představit do budoucna situaci, o které mluvil i Petr Kolář, že by u nás už nebyla potřeba vytvářet speciální stanice, ale že by ta náboženská problematika vplynula do veřejnoprávního vysílání, veřejnoprávních médií a nebyla by tam zaškatulkovaná, že tam musí být podle zákona, ale byla by zkrátka integrální součástí programu? Martin Holík.

Host (Martin Holík, ředitel rádia Proglas a jednatel společnosti Telepace):

Ono je to právě tak trochu neštěstí naší země, možná v rámci postkomunistických zemí ještě tak nejsilnější, že my do „normální sféry“, dávám to do uvozovek, nepouštíme to křesťanství, z nějakého historického nebo jiného důvodu. V jiných zemích se vlastně slovo křesťanské vůbec v tom spojení televize nebo rádio neobjevuje, protože přirozeně každá z těch stanic ví, že hovoří k někomu, kdo má nějaké náboženské zázemí. Takže tam skutečně není potřeba, aby vznikaly speciální stanice. A na druhé straně, křesťané v mnoha zemích fungují tak, jak si myslí, že je to nejlepší. Prostě v jihoamerickém kontinentu bude jiný záběr křesťanského rádia pro alfabetizaci, hospodaření a zdravotnickou osvětu, a jiný bude v České republice. Ano, já si umím představit, že by Proglas zanikl, protože by se stal x-tým kanálem Českého rozhlasu. Doufám, že by se těch 33 milionů ročně na to našlo. Ta komplementarita je tady výborná a my si Deklaraci o spolupráci s Českým rozhlasem nemůžeme vynachválit. Je to opravdu partnerský vztah.

Moderátor (Jakub Šiška):

To rádi slyšíme. Martin Holík, poslední slovo.

Host (Michael Otřísal, redaktor náboženské redakce České televize):

No já jsem chtěl ještě říct to, že si to umím představit, bude to zvláště v tom velmi jaksi finančně a produkčně náročném televizním vysílání asi trochu ještě větší problém. Ale chtěl bych říct, že dobrý příklad toho, jak může uprostřed veřejnoprávního média působit náboženská redakce, vidím v tom, jak se podařilo vklínit se do sobotního vysílání Radiožurnálu zrovna v našem případě toho Českého rozhlasu. Jsem strašně vděčný za to, že prostě se tam děje něco, o čem jsem snil a co považuji za správné. Že jaksi tu křesťanskost toho nepoznám podle tónu hlasu, podle takového toho zvláště pokřiveného hlasu, který se dá nazvat nábožným. Ale ani ne tolik podle křesťanských písniček, které bohužel v některých momentech připomínají častušky. Ale opravdu podle toho, z jakého úhlu a s jakou úporností se ten žurnalista na tu pravdu dívá a ptá. A dívá se vlastně na všechno, co je okolo. Ne na život církve, ale zajímá ho úplně všechno kolem nás.

Moderátor (Jakub Šiška):

Tak to je všechno z dnešního pořadu Zaostřena na média Českého rozhlasu 6, hosty byli Martin Holík, ředitel rádia Proglas a jednatel společnosti Telepace, a Michael Otřísal z redakce náboženských pořadů České televize, pánové, hodně hezkých pořadů, hodně spokojených posluchačů, díky za pozornost, od mikrofonu se loučí Jakub Šiška.